

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ [& ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ], Δ.Ε.Ε.Α.

*ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ 14ΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
ΚΛΑΣΙΚΗΣ- ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ- ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥΜ, (Π.Φ.Φ)*

ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΝ.Π.Α.Ν.)

*Στο θέμα με τίτλο: «Η παιδαγωγική συμβολή της Κλασικής-Πρακτικής
Φιλοσοφίας στην καταπολέμηση των πάσης φύσεως προκαταλήψεων»*

ΟΜΙΛΙΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΒΛΑΧΟΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ- ΜΠΑΤΑΛΙΑ
Προέδρου Δ.Ε.Ε.Α. 06-11-2023

Πρώτα απ όλα επιτρέψτε μου να συγχαρώ τον Πρόεδρο του Ελληνικού-Κεντρικού Τομέα του Παγκόσμιου Φιλοσοφικού Φόρουμ, (Π.Φ.Φ) Κλασικής- Πρακτικής Φιλοσοφίας, καθηγητή Στέφανο Ρόϋ για την επιλογή του θέματος του 14^{ου} Συμποσίου, ήτοι:· *πως με την παιδαγωγική συμβολή της Κλασικής- Πρακτικής Φιλοσοφίας θα καταφέρουμε την καταπολέμηση των πάσης φύσεως προκαταλήψεων που διαμορφώσουν τις αντιλήψεις και τα πιστεύω μας για τον κόσμο μας σήμερα.*

Στην παρούσα ομιλία σκοπός μου είναι να παρουσιάσω πόσο αναγκαία είναι η παιδεία της Κλασικής – Πρακτικής φιλοσοφίας, δηλαδή η προσπάθεια καλλιέργειας υγιούς σκέψης στον ενάρετο άνθρωπο, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η διαμόρφωση υγιούς νου με ελαχιστοποιημένη προκατάληψη, ώστε να επιτρέπει την ακριβή οριοθέτηση του ορθού.

.....

Στις κοινωνικές επιστήμες, όταν λέμε προκατάληψη, εννοούμε *μια αδικαιολόγητη ή λανθασμένη στάση (συνήθως αρνητική) απέναντι* σε πρόσωπα ή σε ομάδες, η οποία βασίζεται σε στερεότυπες πεποιθήσεις, διαμορφώνεται εκ των προτέρων και δεν βασίζεται σε πραγματικά χαρακτηριστικά.

Η γνώση που συγκεντρώνουν οι επιστημονικές μελέτες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πως ερμηνεύουμε τα στοιχεία. Οι ερμηνείες, όμως,

υπακούουν στους ίδιους κανόνες που διέπουν τις αντιλήψεις μας για την πραγματικότητα. Είναι γεμάτες παραδοχές, γενικεύσεις, παραλείψεις και λάθη, τα οποία αποκαλούνται γνωστικές προκαταλήψεις και είναι ενσωματωμένες τόσο στους αντιληπτικούς και τους συναισθηματικούς μηχανισμούς του εγκεφάλου, όσο και στους γνωστικούς. Μέχρι να φτάσει η αντιληπτική πληροφορία στη συνείδηση, το άτομο έχει προλάβει να την μετατρέψει σε κάτι καινούργιο και μοναδικό. **Αυτή η ανακατασκευή της πραγματικότητας αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο χτίζουμε τα πιστεύω μας για τον κόσμο.**

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των πιστεύω μας παίζει επίσης **η λογική, η ορθή σκέψη και η κοινωνική συναίνεση.** Οι παράγοντες αυτοί επηρεάζουν και τον τρόπο με τον οποίο κατανοούμε τον κόσμο. Σκοπός του καθ ενός είναι να εντοπίσει αυτές τις προκαταλήψεις.

Οι περισσότεροι άνθρωποι αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν πόσες γνωστικές προκαταλήψεις έχουν στην πραγματικότητα ή πόσο συχνά πέφτουν θύμα αυτών τους των προκαταλήψεων. Ως ένα βαθμό, όλοι μας χειραγωγούμε τους άλλους προκειμένου να τους πείσουμε να ενστερνιστούν τα δικά μας πιστεύω. Το κάνουν οι γονείς με τα παιδιά τους, οι δάσκαλοι με τους μαθητές τους, οι ερευνητές με τους συναδέλφους τους, οι εραστές μεταξύ τους. Δυστυχώς, συχνά το κάνουμε χωρίς να συνειδητοποιούμε τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του άλλου.

Τα τελευταία 50 χρόνια, ερευνητές, επιστήμονες, ψυχολόγοι και κοινωνιολόγοι ταυτοποίησαν εκατοντάδες γνωστικές, κοινωνικές και συμπεριφορικές διαδικασίες, αλλά και διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Αναφέρω ενδεικτικά μερικές προκαταλήψεις, επιγραμματικά στην ομιλία μου ένεκα συντομίας χρόνου, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες για την αξιολόγηση των αντιλήψεών μας και των πιστεύω μας για τον κόσμο,

όπως: **Η προκατάληψη της οικογένειας, γοητείας, επιβεβαίωσης, αυτοεξυπηρέτησης, ομάδας, κοινωνικής συναίνεσης, πλήθους, προβολής, προσμονής, «μαγικών αριθμών», πιθανότητας, αιτίας-αποτελέσματος, ευχαρίστησης, προσωποποίησης, αντίληψης, ψευδούς-θετικής μνήμης, λογικής, προκατάληψη της πειθούς, του πρώτου, της δημοσιότητας, του τυφλού σημείου.**

Η προκατάληψη της οικογένειας.

Όλοι μας έχουμε την προδιάθεση να πιστεύουμε αυτόματα τις πληροφορίες που μας παρέχουν μέλη της οικογένειάς μας και στενοί φίλοι. Από τότε που γεννιόμαστε, ο εγκέφαλός μας βασίζεται σε αυτά τα άτομα, γι' αυτό και τείνουμε να αποδεχόμαστε τον κόσμο χωρίς να ελέγχουμε τα γεγονότα.

Η προκατάληψη της εξουσίας.

Τείνουμε να πιστεύουμε τους ανθρώπους που κατέχουν θέσεις ισχύος και γοήτρου. Τους θεωρούμε πιο αξιόπιστους, χωρίς να ελέγχουμε τις πηγές τους.

Η προκατάληψη της γοητείας.

Θεωρούμε πιο αξιόπιστους τους πιο ψηλούς και γοητευτικούς ανθρώπους, επειδή ο εγκέφαλός μας έλκεται από αυτό που τον ευχαριστεί αισθητικά. Οι πιο ευπαρουσίαστοι άνθρωποι έχουν περισσότερες πιθανότητες να μας πείσουν.

Η προκατάληψη της επιβεβαίωσης.

Έχουμε την τάση να δίνουμε έμφαση σε πληροφορίες που στηρίζουν τα πιστεύω μας, ενώ υποσυνείδητα αγνοούμε ή απορρίπτουμε πληροφορίες που τα αντικρούουν. Από τη στιγμή που τα πιστεύω μας έχουν ενσωματωθεί στο νευρικό μας κύκλωμα, στοιχεία που αντιτίθεται σε αυτά δεν μπορούν πολλές φορές να εισβάλλουν στις υπάρχουσες διαδικασίες του εγκεφάλου.

Η προκατάληψη της αυτοεξυπηρέτησης.

Σε συνδυασμό με την προκατάληψη της επιβεβαίωσης, εμφανίζουμε επίσης την τάση να συντηρούμε πεποιθήσεις που ευνοούν τα προσωπικά μας συμφέροντα και τους

προσωπικούς μας στόχους.

Η προκατάληψη της ομάδας.

Υποσυνείδητα, υιοθετούμε ευνοϊκή μεταχείριση για τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μας και σπάνια αμφισβητούμε τα πιστεύω τους, επειδή ο εγκέφαλός μας είναι έτσι κατασκευασμένος, ώστε να αναζητά τη συμφωνία με τους γύρω του.

Η προκατάληψη για άτομα εκτός ομάδας.

Γενικά, απορρίπτουμε ή υποτιμούμε τα πιστεύω ανθρώπων που δεν ανήκουν στην ομάδα μας, κυρίως όταν οι πεποιθήσεις τους διαφέρουν αισθητά από τις δικές μας. Επιπλέον, έχουμε τη βιολογική προδιάθεση να αναστατωνόμαστε όταν ερχόμαστε σε επαφή με ανθρώπους διαφορετικού εθνοτικού και πολιτιστικού υποβάθρου – έστω κι αν είναι μέλη της ομάδας μας.

Η προκατάληψη της κοινωνικής συναίνεσης.

Όσο περισσότεροι οι άλλοι συμφωνούν μαζί μας, τόσο περισσότερα πιστεύουμε ότι οι πεποιθήσεις μας είναι αληθινές. Αντίθετα, όσο περισσότεροι διαφωνούν οι άλλοι μαζί μας, τόσο πιθανότερο είναι να καταπιέσουμε και να αμφισβητήσουμε τα ίδια μας τα πιστεύω – ακόμα κι όταν είναι σωστά.

Η προκατάληψη του πλήθους.

Αυτή η προκατάληψη αντικατοπτρίζει την τάση μας να υιοθετούμε το σύστημα πεποιθήσεων της ομάδας στην οποία ανήκουμε. Όσο περισσότεροι άνθρωποι μας περιβάλλουν, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να τροποποιήσουμε τα πιστεύω μας για να ταιριάζουν με τα δικά τους.

Η προκατάληψη της προβολής.

Συχνά υποθέτουμε, χωρίς να το επαληθεύουμε, ότι τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μας έχουν παρόμοια πιστεύω, παρόμοιες ηθικές αξίες και βλέπουν τον κόσμο μέσα από τα μάτια μας. Η CIA περιγράφει αυτή την προκατάληψη ως τη νοοτροπία «όλοι σκέφτονται όπως εμείς» και τη θεωρεί μια από τις πιο επικίνδυνες – επειδή οι διαφορετικοί πολιτισμοί και οι διαφορετικοί τύποι ανθρώπων δεν σκέφτονται όπως εμείς.

Η προκατάληψη της προσμονής.

Όταν ψάχνουμε για πληροφορίες, ή όταν κάνουμε κάποια έρευνα, έχουμε την τάση να «ανακαλύπτουμε» αυτό ακριβώς που ψάχνουμε. Στην ιατρική, οι διπλά τυφλές μελέτες έχουν σκοπό να εξαλείψουν αυτή τη διαβρωτική προκατάληψη.

Η προκατάληψη των «μαγικών αριθμών».

Οι αριθμοί επηρεάζουν τα πιστεύω μας εξαιτίας των ισχυρών ποσοτικών λειτουργιών του εγκεφάλου. Όσο πιο μεγάλος και υποβλητικός είναι ένας αριθμός, τόσο μεγαλύτερη είναι και η συναισθηματική του αντίδραση. Κι αυτή με τη σειρά της ενδυναμώνει την εμπιστοσύνη μας στην πληροφορία που προσδιορίζεται ποσοτικά.

Η προκατάληψη της πιθανότητας.

Μας αρέσει να πιστεύουμε ότι είμαστε πιο τυχεροί από τους άλλους και ότι μπορούμε να καταπολεμήσουμε τις ανισότητες (άτομα με κατάθλιψη τείνουν να πιστεύουν το αντίθετο). Αυτή η αισιοδοξία είναι επίσης γνωστή ως η προκατάληψη του τζογαδόρου. Αν στρίψεις ένα νόμισμα, και φέρεις κορώνα 9 φορές στη σειρά, οι περισσότεροι άνθρωποι θα στοιχηματίσουν πολλά λεφτά ότι την επόμενη φορά θα είναι γράμματα. Φυσικά, οι πιθανότητες παραμένουν ίδιες κάθε φορά που στρίβεις ένα νόμισμα: πάντα υπάρχουν 50 τοις εκατό πιθανότητες να φέρεις γράμματα. Επίσης, όλοι κουβαλάμε «μαγικές» προκαταλήψεις από την παιδική μας ηλικία. Έτσι, πολλοί ενήλικες, κυρίως οι τζογαδόροι, έχουν πάνω τους διάφορα φυλαχτά (ένα τετράφυλλο τριφύλλι, ένα λαγοπόδαρο, ένα νόμισμα) που υποτίθεται ότι τους φέρνουν τύχη.

Η προκατάληψη της αιτίας-αποτελέσματος.

Ο εγκέφαλός μας έχει την προδιάθεση να κάνει συνειρμούς ανάμεσα σε δύο γεγονότα, ακόμη κι όταν δεν υπάρχει κάποια σχέση μεταξύ τους. Αν πεις κάποιο βότανο και σου περάσει το κρυολόγημα, τότε αποδίδεις την ανάρρωσή σου στο βότανο αυτό, έστω κι αν σε αυτό συνέβαλαν στην πραγματικότητα δεκάδες άλλοι άσχετοι παράγοντες.

Η προκατάληψη της ευχαρίστησης.

Τείνουμε να πιστεύουμε ότι οι ευχάριστες εμπειρίες αντικατοπτρίζουν μεγαλύτερες αλήθειες απ' ό,τι οι δυσάρεστες εμπειρίες. Εν μέρει επειδή τα κέντρα ευχαρίστησης του εγκεφάλου βοηθούν στον έλεγχο της δύναμης των αντιλήψεων, των αναμνήσεων και των σκέψεων.

Η προκατάληψη της προσωποποίησης.

Δείχνουμε ιδιαίτερη προτίμηση στο να δίνουμε αρετές έμψυχων όντων σε άψυχα αντικείμενα. Επίσης, συνηθίζουμε να δίνουμε ανθρώπινη μορφή ή μορφή ζώου σε αφηρημένα ερεθίσματα (σκιές, συγκεχυμένους θορύβους, κ.λπ.). Αυτή η αντιληπτική και γνωστική λειτουργία πυροδοτεί διάφορες δεισிடαιμονίες.

Η προκατάληψη της αντίληψης.

Ο εγκέφαλός μας υποθέτει αυτόματα ότι οι αντιλήψεις και τα πιστεύω μας αντιπροσωπεύουν αντικειμενικές αλήθειες για τον εαυτό μας και τον κόσμο. Εξ ου και η έκφραση «Αν δεν το δω, δεν το πιστεύω».

Η προκατάληψη της επιμονής.

Όταν πιστεύουμε σε κάτι, επιμένουμε ότι είναι αληθινό, ακόμη κι όταν έχουμε στη διάθεσή μας στοιχεία που λένε το αντίθετο. Και όσο περισσότερο συντηρούμε ορισμένες πεποιθήσεις, τόσο πιο βαθιά εντυπώνονται στο νευρικό μας κύκλωμα.

Η προκατάληψη της ψευδούς μνήμης.

Ο εγκέφαλός μας τείνει να συγκρατεί για περισσότερο χρονικό διάστημα ψευδείς απ' ότι αληθείς μνήμες. Επίσης, είναι εύκολο να εμφυτεύσεις ψευδείς μνήμες σε άλλους όταν υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες και οι πληροφορίες είναι αληθοφανείς.

Η προκατάληψη της θετικής μνήμης.

Όταν αναπολούμε το παρελθόν, τείνουμε να ωραιοποιούμε τα γεγονότα και να τους δίνουμε μια πιο θετική δύναμη από την πραγματική.

Η προκατάληψη της λογικής.

Έχουμε την τάση να πιστεύουμε επιχειρήματα που μας φαίνονται πιο λογικά. Επίσης, συνηθίζουμε να αγνοούμε πληροφορίες που δεν μας φαίνεται ότι βγάζουν νόημα. Όπως έχει πει ο Γουίλιαμ Τζέιμς: «Κατά κανόνα, δεν πιστεύουμε τα γεγονότα και τις θεωρίες που φαίνονται άχρηστες».

Η προκατάληψη της πειθούς.

Όταν διαφωνούμε για κάποιο θέμα, πιστεύουμε συνήθως εκείνον που έχει πιο

δραματικά και συναισθηματικά επιχειρήματα για μια άποψη. Ο εγκέφαλός μας τείνει να συντονίζεται με τους καλούς ομιλητές, με αποτέλεσμα αν κινδυνεύουμε να πιαστούμε αιχμάλωτοι των συναισθημάτων και των πεποιθήσεών τους.

Η προκατάληψη του πρώτου.

Δίνουμε περισσότερο βάρος και θυμόμαστε πιο εύκολα ονόματα και πληροφορίες που αναγράφονται πρώτα σε μια λίστα.

Η προκατάληψη της αβεβαιότητας.

Ο εγκέφαλός μας δεν συμπαθεί την αβεβαιότητα και την αοριστία. Γι' αυτό, από το να μην είμαστε σίγουροι, προτιμάμε είτε να πιστεύουμε είτε να μην πιστεύουμε.

Η προκατάληψη των συναισθημάτων.

Τα δυνατά συναισθήματα συνήθως παρεμποδίζουν τη λογική και την ορθή κρίση. Ο θυμός έχει την τάση να μας δημιουργεί την πεποίθηση ότι έχουμε δίκιο και το σωστό με το μέρος μας. Η αγωνία υπονομεύει αυτήν ακριβώς την πεποίθηση, ενώ η κατάθλιψη επισκιάζει τις αισιόδοξες πεποιθήσεις.

Η προκατάληψη της δημοσιότητας.

Οι εκδότες βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών προτιμούν να εκδίδουν έργα με αίσιο τέλος, ενώ απορρίπτουν έργα με αρνητική έκβαση. Έτσι, μια έρευνα που δεν έχει επίδραση στον κόσμο έχει λιγότερες πιθανότητες να δημοσιευθεί σε σχέση με ένα εύρημα με θετικά αποτελέσματα. Μια άλλη διάσταση αυτής της προκατάληψης είναι η τάση των αναγνωστών να θεωρούν αυτόματα αλήθεια ό,τι δημοσιεύεται, ακόμη κι αν αποτελεί δημοσίευμα του κίτρινου τύπου.

Η προκατάληψη του τυφλού σημείου.

Τελευταία, αλλά πολύ σημαντική, είναι η προκατάληψη που οι επιστήμονες αποκαλούν «**προκατάληψη του τυφλού σημείου**». Οι περισσότεροι άνθρωποι αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν πόσες γνωστικές προκαταλήψεις έχουν στην πραγματικότητα ή πόσο συχνά πέφτουν θύμα αυτών τους των προκαταλήψεων. Οι διαφημιστές και οι πολιτικοί έχουν πλήρη επίγνωση αυτών των τυφλών σημείων και στοχεύουν επίτηδες στις δικές μας προκαταλήψεις για να πουλήσουν τα προϊόντα ή τις ιδέες τους. Δυστυχώς, συχνά το κάνουμε χωρίς να συνειδητοποιούμε τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες του άλλου.]

.....

Οι επιπτώσεις των προκαταλήψεων οδυνηρές:

A. ΣΤΟ ΘΥΜΑ

- **Μοναξιά, απομόνωση**
- **Περιθωριοποίηση**
- **Συναισθήματα απογοήτευσης, μίσους και οργής**
- **Καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων**
- **Μη ισότιμη αντιμετώπιση των ανθρώπων**

B. ΣΤΟΥΣ ΘΥΤΕΣ

- **Οδηγούνται αναγκαστικά στο φανατισμό και το ρατσισμό.**
- **Αντιμετωπίζουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές τους σχέσεις.**
- **Υιοθετούν την ιδεολογία του μισογυνισμού.**
- **Ασκούν αρκετές φορές βία.**

Ο μοναδικός τρόπος αντιμετώπισης των προκαταλήψεων είναι :

- **«Η κλασική παιδεία,** από την οποία πηγάζει η οργάνωση της ανθρώπινης σκέψης και η οποία στη συνέχεια καθοδηγεί τις πράξεις, συμβάλλει ώστε αυτές να είναι δίκαιες, είναι η απάντηση στην κοινωνική αναλγησία και αδιαφορία και το **βασικό όχημα** για να αναπτυχθούν αντανεκλαστικά κοινωνικής συνείδησης, που θα οδηγήσουν στην άρση των προκαταλήψεων» είναι :
- **Η Οικογένεια:** διάλογος στο σπίτι, σεβασμός της προσωπικότητας του παιδιού, αυτενέργεια του νέου. Η οικογένεια ως πρωταρχικός φορέας αγωγής επηρεάζει και καθορίζει την αδιάπλαστη νεανική σκέψη
- **Τα ΜΜΕ:** δεν πρέπει να υπηρετούν τους μηχανισμούς παραπληροφόρησης και προπαγάνδας. Δυστυχώς τα μέσα ενημέρωσης αναπαράγουν στερεότυπες αντιλήψεις με την προπαγάνδισή ανάλογων ιδεών και προκαταλήψεων για πρόσωπα, ομάδες ατόμων, ιδεολογίες.
- **Το Σχολείο:** πρέπει να παρέχει ανθρωπιστική αγωγή, ανάπτυξη της κριτικής σκέψης για να μην υπάρχουν στερεότυπα και προκαταλήψεις σε

τόσο μεγάλο βαθμό. Η έλλειψη κριτικής σκέψης για σφαιρική θέαση των γεγονότων, η μονομερής και επιφανειακή γνώση, δεν ευνοεί την πολυπρισματική θεώρηση των πραγμάτων, δεν απαλλάσσει από τον δογματισμό και την προσκόλληση σε αυθεντίες.

Ακόμη οι θρησκείες καλλιεργούν ένα γενικότερο τρόπο άκριτης αποδοχής των γεγονότων και των καταστάσεων.

- **Η αλλαγή του πολιτικού κατεστημένου**, το οποίο έχει άμεσο συμφέρον από τις διακρίσεις και το διαχωρισμό των πολιτών με βάση τον ιδεολογικό τους προσανατολισμό.
- **Η καταπολέμηση των οργανωμένων οικονομικών συμφερόντων**, που «κατασκευάζουν» υποτιμητικά χαρακτηριστικά για κοινωνικές ομάδες, μετανάστες, για να επιτύχουν την ηθική νομιμοποίηση της εκμετάλλευσής και της αναξιοκρατικής αντιμετώπισής τους.
- **Η αλλαγή του σύγχρονου τρόπος ζωής**, που δεν αφήνει στον άνθρωπο περιθώρια να σκεφτεί. Ο ατομικισμός και η ιδιοτέλεια και οι κοινωνικές ανισότητες και ιδεολογίες μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά.

Μετά απ όλα τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε πόσο έχουμε ανάγκη το φάρμακο της κλασικής παιδείας, της πρακτικής φιλοσοφίας. Ο ορισμός της παιδείας κατά τον Πλάτωνα είναι: **«η θεραπεία του πνεύματος»** δηλαδή η θεραπεία της σκέψης ...και ενώ, όταν το σώμα είναι άρρωστο χρειάζεται ιατρική, **όταν το πνεύμα είναι άρρωστο χρειάζεται παιδεία.**

Πόσο λοιπόν αναγκαίο είναι, καθείς να εμβαθύνει, να γνωρίσει εαυτόν για να αποτινάξει κάθε είδους παλαιάς και ξεπερασμένης προκατάληψης μη κατάλληλης σ' ένα συνετό και αγαθό βίο και όπως είπε και ο Καζαντζάκης να βρούμε τον τρόπο **«πώς να κουνηθεί η ψυχή του ανθρώπου, να κάμει ένα βήμα ποιο πέρα, να γλυτώσει από τις παλιές ηθικές ελευθερίες και συνήθειες, να δημιουργήσει ένα καινούργιο πολιτισμό».**

Η φιλοσοφική ενασχόληση δεν απαιτεί, ούτε κάποιο ειδικό όργανο, ούτε καθορισμένες χωροχρονικές συνθήκες. Εάν λοιπόν προετοιμάζουμε τους εαυτούς μας μέσω της Κλασικής –Πρακτικής φιλοσοφίας, μπορούμε να ελπίζουμε επιστρέφοντας απ όπου ήρθαμε, ότι θα ζήσουμε μέσα σε αδιατάραχτη ενατένιση της θεϊκής αλήθειας. Οι γνήσιες αρετές του κουράγιου, της εγκαρτέρησης και της δικαιοσύνης, προκύπτουν μέσα από την θεώρηση εαυτού δια της φιλοσοφικής καθάρσεως αφού:

«Η φιλοσοφία είναι ο καθοδηγητής όλων των τεχνών.»

Οι καρποί της γης γίνονται μια φορά τον χρόνο, ενώ οι καρποί της φιλοσοφίας γίνονται κάθε στιγμή του χρόνου. Είναι μια οδός στην οποία είμαστε *«καθ'οδόν»*, και δια της οποίας ο Άνθρωπος κλητεύεται να διαστοχαστεί.

Η προτροπή στη συνείδηση να ποιεί και να εργάζεται την φιλοσοφία αποβλέπει στην λύτρωση από την μικρόνοια και τα ευτελή ανθρώπινα ελαττώματα. Η φιλοσοφία λοιπόν συνίσταται στο ότι δι αυτής επιτυγχάνεται ομολογία προς αυτό που είναι καθ'οδόν, *« Το Είναι του όντος»*. Η γνώση του βάθους των πραγμάτων και η αναζήτηση της ουσίας των όντων είναι κινήσεις και στάσεις δικαιωμένες και δικαιωτικές για μόνο τον λόγο, ότι αποδίδουν σημασία στο ουσιώδες. Σ αυτό που οδηγεί στην εσωτερική ειρήνη, στην ηρεμία και στον καθησυχασμό της σκέψης, τον έλεγχο των αισθήσεων που χάνουν την δύναμη τους να δημιουργούν περιπλοκές.

Εμείς οι Έλληνες, ας μην ξεχνούμε ότι η Φιλοσοφία *«ομιλεί»* ελληνικά.

Η κλασική παιδεία, δηλαδή η μόρφωση που βασίζεται στα κλασικά κείμενα της αρχαιοελληνικής και λατινικής γραμματείας, δεν αφορά απλά και μόνο τις βάσεις του Δυτικού – και όχι μόνο πια – πολιτισμού, αλλά αποτελεί και το βασικό εποικοδόμημα της γνώσης και της μόρφωσης, το οποίο δυστυχώς παραγκωνίζεται και απαξιώνεται στη χώρα που τη γέννησε.

Οι λόγοι αυτού του παραγκωνισμού ποικίλλουν.

[Ενδεικτικά αναφέρω ορισμένους: Η εξετασιοκεντρική λειτουργία του σχολείου και η βαθμοθηρία δεν προάγουν την ουσιαστική μελέτη και μόρφωση αλλά τη στείρα απομνημόνευση με στόχο την εισαγωγή σε κάποιο Α.Ε.Ι., η έλλειψη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, η προβολή της υποकुλτούρας και του υπερκαταναλωτισμού στη σημερινή κοινωνία. Επιπλέον, η εμπορευματοποίηση που παρατηρείται στις μέρες μας οδηγεί στην έλλειψη σεβασμού για τα μορφωτικά αγαθά που δεν παρέχουν άμεση επαγγελματική αποκατάσταση.

.....

Το άτομο μπορεί να αναζητήσει και να βρει λύσεις στα προβλήματά του, να υιοθετήσει μια θετική στάση για τη ζωή, να μιμηθεί αξίες, πρότυπα και θετικές στάσεις ζωής, που θα τον ολοκληρώσουν και θα ισχυροποιήσουν την προσωπικότητά τους . **Η υγιής κατάσταση του πνεύματος κατά τον Πλάτωνα υπάρχει όταν ... το λογικό ελέγχει και ισορροπεί την επιθυμία και το θυμό και, για να ξεκαθαρίσει τις έννοιες έλεγχος και ισορροπία , δίνει το εξής παράδειγμα:** Παρομοιάζει το πνεύμα με ένα κάρο που το έλκουν δύο άλογα: **ένα τυφλό που είναι η επιθυμία, ένα τρελό που είναι ο θυμός και ο αμαξάς που είναι το λογικό** και θα πρέπει να κρατεί τον έλεγχο και την ισορροπία ανάμεσα στα δύο άλογα ώστε αυτά να βαδίσουν το σωστό δρόμο, που είναι ο δρόμος της αρετής.....

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα: μπορεί να κοπεί το νήμα της κλασικής παιδείας από την ζωή μας ;

Η απάντηση είναι όχι, καθώς οι κλασικές σπουδές της Φιλοσοφίας όχι μόνο καταγράφουν τη ζωή μας, αλλά είναι η ίδια η ζωή μας και αυτό γιατί αυτή είναι συνυφασμένη με αυτές, αφού:

- Συνδέει τη γνώση με τον τρόπο σκέψης, με την αντίληψη για τη ζωή.
- Αναδεικνύει ένα πλούσιο σύνολο ουμανιστικών αξιών, που διαμορφώνει πολίτες με κριτική σκέψη,

- Καλλιεργεί το αίσθημα ανεξαρτησίας από κάθε πηγή χειραγώγησης.
- Επιδιώκει να σμιλέψει την προσωπικότητα του ανθρώπου, ώστε να αγωνιστεί με τον καλύτερο τρόπο για την προσωπική και κοινωνική ελευθερία, εν κατακλείδι
- να γίνει περισσότερο Άνθρωπος .

Σας ευχαριστώ.

Βιβλιογραφία

Πηγή:psycheandlife2.wordpress.com/ <https://www.manosdanezis.gr>

Από το βιβλίο «Γιατί Πιστεύουμε», Άντριου Νιούμπεργκ και Μ.Ρ. Γουόλντμαν, εκδόσεις ΑΒΓΟ

<http://2lyk-n-filad.att.sch.gr/files/Superstitions.pdf>